

Amarcord.

en el pensament secret d'Andreu Ferret

Antoni Serra

"Els censors varen ser els responsables de provocar danys irreparables a moltes pel·lícules..."

"Al públic no li agrada que li diguin que li estan oferint una lliçó quan ha pagat perquè l'entretinguin."

John Huston.

Ave Maria puríssima...

estimats confreres,

ens trobam aquí reunits -en aquesta casa santa que és el Centre de Cultura, on, i vostès em perdonaran si els ve de gust, hi cohabita la santíssima trinitat: déu pare que és Sa Nostra, déu fill que és *Temps Moderns* i l'esperit sant, el qual no té forma de colomet, en aquesta ocasió, que és n'Andreu Ferret-; bé, com deia, ens trobam aquí units en comunió d'imatges, talment adoradors nocturns (però de l'escepticisme i la mordacitat), per visionar una de les cinc pel·lícules seleccionades per un dels periodistes més resistents a la corrupció.

Exacte, es tracta d'*Otto e mezzo* de Fellini.

Crec haver vist, a la sala, algun somriure tèrbolament escèptic (o era especulatiu?) Sí, realment jo no record que en Ferret, el meu amic i admirat Andreu Ferret, me'n parlés mai, d'aquesta pel·lícula. En Ferret i jo parlàrem, i no poques vegades, de cinema negre (amb una menció especial per a *Sed de mal*, d'Orson Welles), de la seva dèria pel Charlot de *Temps Moderns* (malgrat jo preferís *La quimera de l'or*) i, freqüentment, d'un altre film de Fellini que l'apassionà: *Amarcord*.

Pero, *Otto e mezzo*?

Em ve a la memòria un d'aquells sopars memorables amb Ferret, i la presència activa de Mendiola, Matías Vallés, Josep Rosselló, el psiquiatre Roca (no era dels més assidus), Andreu Manresa, jo mateix, i algú -sens dubte en Josep Rosselló, sempre amb la careta de bon al·lot- va fer una referència als tres enemics de l'ànima: dimoni, món i carn. Aleshores jo vaig dir:

-Més que enemics, diria que són els únics amics reals i complaents que té el cos mortalment humà (sempre que no sigui el de bombers).

-És que l'Església va errada de comptes -va respondre no sé qui, però devia ser en Matías Vallés, el qual també sol posar cara de bon al·lot.

I decidit, sense pensar-ho, n'Andreu Ferret va contestar tot rabent:

-Per això mateix, perquè sempre s'equivoca, l'Església ha durat vint segles.

I *Otto e mezzo*?

No sé perquè en Ferret la va incloure entre les cinc preferides. Tal vegada, perquè volia anar errat deliberadament, amb nocturnitat i traïdoria, i, com l'església, durar vint o més segles d'eternitat immortal. És possible. Al cap i a la fi, en Ferret perdurà pel seu treball i mestratge periodístic, per la seva digna conducta ciutadana i, també, per la seva insubornabilitat professional: era un liberal convençut i a prova de cops de dictadura i de democràcia devaluada. Però jo pens, malgrat tot, que en Ferret va citar *Otto e mezzo* per pura improvisació i, per què no?, per aquell diàleg al cementiri amb el pare mort (cadàver, per tant) de Mastroianni. Recorden l'escena? Té gràcia, viu i sobreviu d'irreverència crèdula. Però estic convençut, alhora, que en Ferret secretament pensava en les mamelles esponeroses de l'estanquera d'*Amarcord*. O, fins i tot, en la mongeta nan -i tan esquifida com un fideu *cabellini* de la marca El Pavo- amb dots més que convincents per a fer baixar de l'arbre el foll que només volia una dona. Sí, hi pensava, evidentment, quan de sobte va sorgir *Otto e mezzo* com si fos el conill de l'il·lusiónista. Jugades del destí, bé és cert.

Però, i *Otto e mezzo*?

Senyores, senyors, estimats confreres, ermitans de casa bona i alguna monja abadessa en estat de prelevitació: al cap i a la fi, *Otto e mezzo* és un Fellini, com ho és també *Le notti di Cabiria*, *Giulietta degli spiriti* i *La strada* o *Casanova*. I en Ferret, periodista crític que sovintejava setmanalment els cinemes d'aquesta ciutat, ho sabia bé i encara ara ho sap des de l'espai (energètic) que ocupa en aquests moments: Fellini és molt Fellini (no tan sols perquè va néixer a Rimini el 1920, és clar) i, per això mateix, personifica com pocs la llibertat expressiva, la creació fílmica sense límits. Ell és el constructor i conductor narratiu en imatges per excel·lència (sabeu que jo preferesc les narrades en blanc i negre, i n'Andreu també?), obert a totes les possibles i impossibles tendències conceptuals mai no imaginades. I d'*Otto e mezzo* (realitzada el 1962, alguns crítics -entre d'altres, Diego Galán- la consideren una de les millors pel·lícules

fellinianes. Però, ja se sap: els crítics sempre són crítics, o sia: erudits només comparables a la matèria dels somnis) quasi segur que el va seduir el barroquisme sense control, la imaginació felliniana perduda en mons onírics, la recargolada atmosfera i la definició indefinida de personatges no sempre gloriosament estrambòtics. En definitiva, es va deixar seduir en Ferret, pel panorama (gens ni mica arthurmillerià) íntim de Fellini: la llibertat per la llibertat que va molt més enllà de l'art per l'art de Théophile Gautier -en tot cas ens inclinàrem per Oscar Wilde.

I *Dubliners*, de Joyce -versió Huston?

És un altra història, i a Déu sien dades...

Veritat, senyores i senyors, que vostès han comprès la intenció? I ara, si em permeten, em retiraré discretament entre les bastides de l'escenari (cap al lloc fons i fosc de la càmera) amb una sola recomanació: vegin Fellini (el seu *Otto e mezzo*) amb ulls (crítics) i mirada (penetrant) d'Andreu Ferret. O sia, des de la llibertat. Per altra part, hi ha cap altra millor manera de veure el cinema o qualsevol altra realització artística? Ferret diria que no. Un NO rotund. □

Antoni Serra (A un lloc secret de la ciutat dels terrors, de les avingudes estèrils, un dia de novembre -mes de tots els sants i uns quants més- de l'any del Senyor de 1998).

